Hikâye Unsurları ve Anlatıcı

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- **Hikâye unsurları:** Öyküleyici metinlerde dört temel unsur vardır: **olay örgüsü**, **şahıs (varlık) kadrosu**, **zaman** ve **mekân** (yer). Bu unsurlar birbirine bağlıdır.
- **Olay örgüsü:** Olayların neden-sonuç ilişkisi içinde sıralanmasıdır. **Serim** (giriş: kişiler, yer, zaman tanıtılır), **düğüm** (gelişme: sorun ortaya çıkar, merak artar), **çözüm** (sonuç: sorun çözülür) bölümlerinden oluşur.
- **Şahıs kadrosu:** Olayları yaşayan insan ya da insan dışı varlıklardır. Olayların merkezindeki kişiye **ana karakter** denir.
- **Kahraman anlatıcı (1. kişi):** Olayları yaşayan kişi anlatır: "Kapıyı açtım, gördüm." **Gözlemci anlatıcı (3. kişi):** Yalnızca gördüklerini, bir kamera gibi aktarır; kişilerin iç dünyasını bilmez.
- **İlahi (hâkim, her şeyi bilen) anlatıcı (3. kişi):** Kişilerin aklından geçenleri, duygularını, geçmişini ve geleceğini bilir.

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 Metindeki hikâye unsurlarını belirleyiniz.

> Kasım ayının soğuk bir sabahıydı. Küçük Elif, odasının penceresinin önündeki kırmızı kumbaraya baktı. Aylardır biriktirdiği harçlıkla kendine yeni bir bisiklet alacaktı. O gün okula giderken sokağın köşesinde, montu olmayan, titreyen küçük bir çocuk gördü. Bütün gün aklından o çocuk çıkmadı. Akşam eve dönünce kumbarasını kucakladı, annesinin elinden tutup sokağın köşesine koştu. Ertesi sabah küçük çocuk, yepyeni montuyla okula gidiyordu. Elif ise bisikleti bir sonraki bahara bırakmıştı ama içi hiç olmadığı kadar sıcaktı.

a) Zaman: ..... b) Mekân: ..... c) Ana karakter: .....

2 1. sorudaki hikâyede **düğüm** (sorun) bölümünü oluşturan olay hangisidir?

A) Elif'in kumbarasına bakması
B) Elif'in, montu olmayan titreyen bir çocuk görmesi
C) Çocuğun yeni montuyla okula gitmesi
D) Kasım ayının soğuk olması

3 1. sorudaki hikâyenin **çözüm** bölümünde ne anlatılmıştır?

A) Elif'in bisiklet almak için para biriktirmesi
B) Kasım sabahının soğukluğu
C) Elif'in okula gitmesi
D) Elif'in kumbarasındaki parayla çocuğa mont alınması ve Elif'in bundan mutluluk duyması

4 Hikâye unsurlarını açıklamalarıyla eşleştiriniz.
1) olay örgüsü 2) şahıs kadrosu 3) zaman 4) mekân
a) Olayların geçtiği yer
b) Olayları yaşayan kişi ve varlıklar
c) Olayların neden-sonuç ilişkisiyle sıralanışı
ç) Olayların ne zaman geçtiği

5 Metin hangi anlatıcıyla anlatılmıştır?

> Sabah alarmı duymamışım. Gözlerimi açtığımda saat sekizi geçiyordu. Çantamı kaptığım gibi kendimi sokağa attım. Otobüs durağına vardığımda son otobüsün arka lambaları uzaklaşıyordu. İşte o an, hayatımın en uzun yürüyüşüne başlayacağımı anladım.

A) Kahraman anlatıcı (1. kişi) B) Gözlemci anlatıcı C) İlahi anlatıcı D) Anlatıcı yoktur

6 Aşağıdaki ifadelerin başına doğruysa **D**, yanlışsa **Y** yazınız.
(…) Serim bölümünde kişiler, yer ve zaman tanıtılır.
(…) Gözlemci anlatıcı, kişilerin aklından geçenleri bilir.
(…) Hikâyede insan dışındaki varlıklar da şahıs kadrosunda yer alabilir.
(…) Olay örgüsünde olaylar birbirinden bağımsızdır.

7 Metin hangi anlatıcıyla anlatılmıştır?

> Yaşlı adam her sabah aynı bankta oturur, güvercinlere ekmek kırıntısı atardı. Mavi bir şapka takar, bastonunu yanına dayardı. Çocuklar yanından geçerken ona el sallar, o da gülümseyerek karşılık verirdi.

A) Kahraman anlatıcı B) İlahi anlatıcı C) Gözlemci anlatıcı D) Ana karakter anlatıcı

8 Öyküleyici bir metnin **serim** bölümünde aşağıdakilerden hangisi beklenir?

A) Sorunun kesin olarak çözülmesi
B) Hikâyenin ana fikrinin açıklanması
C) Kişilerin, yerin ve zamanın tanıtılması
D) Olayların sona ermesi

9 "Bizim köyde bir kış günü" diye başlayan bir hikâyenin **zaman** ve **mekân** unsurlarını yazınız.

10 Bir hikâyenin şahıs kadrosunda **insan dışında** bir varlık olabilir mi? Bir örnekle açıklayınız.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 Metin hangi anlatıcıyla anlatılmıştır?

> Ayşe, sınıfın önünde konuşurken sesi titriyordu. İçinden "Keşke hiç gönüllü olmasaydım." diye geçiriyordu. Arka sırada oturan Mert ise onun ne kadar cesur olduğunu düşünüyor, bir gün onun gibi konuşabilmeyi diliyordu. Öğretmen ikisinin de aklından geçenleri bilmiyordu; o yalnızca gülümseyerek dinliyordu.

A) Kahraman anlatıcı
B) Gözlemci anlatıcı
C) Ayşe'nin kendisi
D) İlahi (her şeyi bilen) anlatıcı

12 11. sorudaki metinde anlatıcının **ilahi anlatıcı** olduğunu gösteren iki ipucunu metinden yazınız.

13 Aşağıdaki olayları, anlamlı bir hikâye oluşturacak şekilde **serim, düğüm, çözüm** sırasına koyunuz ve her birinin hangi bölüme ait olduğunu yazınız.
(…) Deniz, ormanda yolunu kaybetti ve hava kararmaya başladı.
(…) Deniz, yaz tatilinde dedesinin dağ köyüne gitti.
(…) Uzaktan köpeğin havlamasını duyup sesi takip etti ve köye ulaştı.

14 "Kapıyı açınca karşımda yıllardır görmediğim arkadaşımı buldum." cümlesiyle başlayan bir hikâye hangi anlatıcıyla anlatılmaktadır?

A) Gözlemci anlatıcı
B) Kahraman anlatıcı
C) İlahi anlatıcı
D) Bu cümleden anlaşılamaz

15 5. sorudaki metni ("Sabah alarmı duymamışım…") **gözlemci anlatıcı** bakış açısıyla yeniden yazınız.

16 Hikâye unsurları ile ilgili aşağıdakilerden hangisi **yanlıştır**?

A) Zaman ve mekân, olayları hiçbir şekilde etkilemez.
B) Olay örgüsü neden-sonuç ilişkisine dayanır.
C) Ana karakter olayların merkezindedir.
D) Serim bölümünde okur hikâyenin dünyasına hazırlanır.

17 1. sorudaki hikâyede **zaman** unsurunun (soğuk bir kasım günü) olay örgüsüne etkisini açıklayınız.

18 1. sorudaki hikâyenin **ana fikri** aşağıdakilerden hangisidir?

A) Bisiklet sağlıklı bir ulaşım aracıdır.
B) Kumbarada para biriktirmek zordur.
C) Paylaşmanın verdiği mutluluk, kişisel isteklerden daha değerlidir.
D) Kış ayları çok soğuk geçer.

19 Aşağıdaki cümlelerin hangi anlatıcıya ait olduğunu yazınız (**kahraman / gözlemci / ilahi**).

a) Zeynep kapıyı çaldı; içeriden bir ses gelmedi.
b) Kapıyı çaldım ama kimse açmadı.
c) Zeynep kapıyı çalarken içinden, arkadaşının kendisine hâlâ kırgın olmasından korkuyordu.

20 Aşağıdaki cümlelerin hangisi bir hikâyenin **serim** bölümüne en uygundur?

A) Yüzyıllık çınarın gölgesindeki küçük kasabada, Kerem adında meraklı bir çocuk yaşardı.
B) Sonunda kayıp anahtar bulunmuş, herkes rahat bir nefes almıştı.
C) Tam o sırada köprü çöktü ve Kerem karşı kıyıda mahsur kaldı.
D) O günden sonra Kerem bir daha hiç yalan söylemedi.

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 Metni okuyup tabloyu doldurunuz.

> Gece yarısı fırtına kasabayı sarsarken fener bekçisi Hasan Dayı, merdivenleri koşarak çıktı. Fenerin lambası sönmüştü ve uzakta, kıyıya doğru yaklaşan küçük bir balıkçı teknesi vardı. Hasan Dayı titreyen elleriyle yedek lambayı yaktı. Işık denize yayılınca tekne rotasını değiştirdi ve güvenle limana girdi.

Zaman	Mekân	Şahıs kadrosu	Düğüm

22 21. sorudaki metinle ilgili hangisi **söylenemez**?

A) Metinde bir sorun ve çözüm vardır.
B) Zaman ve mekân olayları doğrudan etkilemiştir.
C) Ana karakter Hasan Dayı'dır.
D) Olaylar kahraman anlatıcı tarafından anlatılmıştır.

23 Metnin anlatıcısını belirleyiniz. Aynı olayı **kahraman anlatıcı** (köpeğin ağzından) bakış açısıyla bir-iki cümleyle yeniden anlatınız.

> Karabaş, kapının önünde sabırsızca kuyruk sallıyordu. Okul servisi köşeyi dönünce ayağa fırladı. Küçük Ali servisten iner inmez Karabaş koşarak ona sarıldı.

24 Aşağıdaki değişikliklerden hangisi 1. sorudaki hikâyenin **olay örgüsünü** değiştirmez?

A) Elif'in adını "Zeynep" olarak değiştirmek
B) Hikâyenin yaz mevsiminde geçmesi
C) Elif'in kumbarasını açmaktan vazgeçmesi
D) Sokaktaki çocuğun hiç görülmemesi

25 Metinde anlatıcı hangi bakış açısını kullanmıştır? Bu bakış açısı, okurun olayları algılamasını nasıl etkiliyor? Açıklayınız.

> Bunca yıl sonra aynı sokağa döndüğümde her şey küçülmüş gibiydi. Çocukken koca bir ormana benzeyen bahçe, şimdi birkaç ağaçtan ibaretti. Belki de değişen sokak değil, bendim.

26 Bir öğrenci hikâye yazarken önce şu soruyu cevaplıyor: "Ana karakterin karşılaştığı sorun ne olacak?" Öğrenci hikâyenin hangi bölümünü planlamaktadır?

A) Serim B) Düğüm C) Çözüm D) Başlık

27 Aşağıdaki serim bölümünü okuyunuz. Hikâye için bir **düğüm** ve bir **çözüm** yazarak hikâyeyi tamamlayınız (3-4 cümle).

> Selin, mahallenin en küçük kütüphanesinde gönüllü olarak çalışıyordu. Her cumartesi kitapları düzenler, çocuklara masal okurdu.

28 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **gözlemci anlatıcının bilemeyeceği** bir bilgi vardır?

A) Kadın zarfı açtı ve mektubu okumaya başladı.
B) Kadının gözlerinden yaşlar süzüldü.
C) Kadın mektubu katlayıp çekmeceye koydu.
D) Kadın, oğlunun mektubunu okurken yıllar önceki vedalaşmayı hatırladı.

29 Metinle ilgili hangisi **doğrudur**?

> Emre, köy meydanındaki yarışmada ata binmekten çok korkuyordu ama bunu kimseye söylemedi. Dedesi ise torununun korkusunu fark etmiş, ona cesaret vermenin bir yolunu düşünüyordu. Yarış başladığında dedesinin "Sen yaparsın!" diye bağırdığını duyan Emre, atını dörtnala sürdü.

A) Olaylar kahraman anlatıcı tarafından anlatılmaktadır.
B) Metinde mekân belirtilmemiştir.
C) Anlatıcı, kahramanların düşüncelerini bilen ilahi anlatıcıdır.
D) Metin yalnızca serim bölümünden oluşur.

30 29. sorudaki metinde hikâye unsurları arasındaki **ilişkiyi** açıklayınız: Mekânın (köy meydanı) ve kişilerin (dede-torun) olay örgüsüne etkisi nedir?

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**